

(טו) ודאי יש לקרות נשא בשיין ימנית!

ומעשה שהיה כך היה. שוחחתי עם אחד שיש לו מהלכים באקדמיה ללשון העברית והלה הטעני באמרו שעמילן בערבית הוא נסא, ועל פיו נקדתי נשא (שבמקורות) בסין. לאחר מכן נזדמן לי לשוחח עם אחד מ"חכמי האקדמיה" ומפיו שמעתי שהשם הוא נשא בשיין!

והיה בדעתי לתקן את המעוות בהזדמנות הראשונה, אלא שהקדמתני.

צור ישראל יצילנו משמצה / ונודה לו בהלל נרצה / ואת חג המצה / נחוג בדיצה

כעתירת מוקירך

המברכך בברכת חכו"ש

שמואל זעירא

- ו -

[1234567890]

[שאלת ר' דוד צבי הילמן]

שומר החסות

בס"ד. ב"ך תמוז ס"ד

למע"כ הרב מהרש"א נר"ו שלו' רב

(א) אודה אם יפתור לי באיזה מלים סיים הרב קוק את נאומו ותפלתו בפתחת האוניברסיטא.

בשם ס' חזון הגאולה ראיתי (בס' משנתו של הרב קוק) שסיים כי מציון ת"ת ודבר ה' מירוש'.

בשם ס' חגיגת הפתיחה ראיתי (בס' לכבודה של תורה) שלש שורות של נוסח אחר במקום כי מציון ת"ת.

מסתבר שכ' נוסח א' ואמר נוסח אחר (אולי גם כ' את הנוסח האחר). איזה נוסח אמר?

מ"כ שנדפס הנאום בחוברת קטנה בשם דברי הרב, ע"י בנו, ולא ראיתי וא"י איזה נוסח

1234567890

כתוב בה.

ואודה למר אם יודיעני וצפנת פענח אקראנו ואחתום בצפי' לתשו' הרמתי.

דוד צבי הילמן

(ב) בע' מש"כ לפני כמה חדשים, שהראשון שנתגלה לי שטעה בזה הוא בן-זאב שכ' במילונו אוצר השרשים, חלק אשכנזית-עברית, בזה"ל: "קרייץ צלוב צליבא" (במש"כ צלוב, נר' שנתכוון למתני' דשבת, ובמש"כ צליבא נר' שנתכוון לתרגום הפסוק ל"ת נבלתו על העץ). אוצר השרשים נדפס בתקס"ז.

אין ספרי המסכילים שקדמו בהשג ידי לברר מי הכשיל אותו. גם איני יודע מי המסכיל הראשון שהוכשל על ידו.

(ג) אשאל עוד בע' הרב קוק.

בס' לכבודה של תורה הו' מכתב הרה"ר דחיפה ששמע באזניו מפי הגרא"ז בהספדו

על הרב קוק בשעת ההלויה ש"נשבר עמוד השדרה של ישראל" (וכ"כ בשמו בס' בדרך עץ החיים של ר' ידעאל מלצר). היש זכר לדברי הגרא"ז הללו בעתוני התקופה או בשאר ספרי

תפלה 1234567

ומאמר⁴ שבחי הרב קוק? היתכן שמכל אלפי המלומים העיד ע"ז (בכתב) רק א' שהיה אז בן שמונה שנים ולא הבין אידיש?

ד) לפני זמ"ר (שכחתי ממי שמעתי ואם הי' בר סמכא) שבתרגום האנגלי שבס' חגיגת הפתיחה כתוב כבנוסח חזון הגאולה, הנכון הדבר?

[תשובת ר' שמואל אשכנזי]

אוצר החכמה

מכתבו של הילמן מיום כך תמוז הגיע לידי ביום כה בתמוז לפנות ערב, ופניתי להשיב עליו ביום ב מנ"א:

א) הרב קוק, שהוזמן לברך ביום פתיחת הא' הע' (ז בניסן תרפ"ה), חיבר לשם כך תפלה מיוחדת, אף הקדים לה נאום. הנ' והת' נמסרו בדיוק רב ע"י בנו רצ"י בקונטרס דברי הרב (א אדר תרפ"ז)⁴. משם כונסו לס' חזון הגאולה (ירושלים תש"א). פרסומים קודמים הופיעו בתוספת להארץ (ח בניסן תרפ"ה?), ולאחר מכן בחגיגת הפתיחה (ירושלים תרפ"ו עם תרגום אנגלי). את נאומו חתם ב'שלוש שורות':

וישב עמי בנוה שלום ובמנוחות שאננות ובמשכנות מבטחים
ונזכה לראות בשמחת גויינו ובבנין בית מקדשנו ותפארתנו
אשר אליו ינהרו כל הגוים לקחת תורה מציון ודבר ה' מירושלם. אמן.
(חזון הגאולה, ס"ע רסט [=דברי הרב, עמ' ז])

תפלתו מסימת כלהלן:

הננו מפילים לפניך תחנון, צור ישראל וגואלו.
חזק נא ואמץ את לבב עמך אשר בחרת
לאהבה את שם קדשך ולשמור בכל לב את כל חקיך
לרומם את קרן תורתך הקדושה, מקור חייהם לנצח

- - -

ולמען יאמן דברך אשר אמרת על יד נביאך:
כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים.

(חזון הגאולה, עמ' רעא [=דברי הרב, עמ' יא])

[שבתי ובדקתי ומצאתי, כי בפרסום של הא' הע' חגיגת הפתיחה / ז' ניסן / תרפ"ה (נדפס ... בדפוס "עזריאל" ירושלים ... בחודש חשון תרפ"ו), סוף עמ' יח, הושמטה השורה האחרונה של התפלה (כי מציון ת"ת ודבר ד' מירושלים) ובמקומה באו שלוש השורות שבסוף הנאום!]

4 [דברי הרב / רבנו / אברהם יצחק הכהן קוק / שליט"א / אשר דבר ואשר התפלל / בפתיחת המכללה העברית בירושלים / ניסן, תרפ"ה (דפוס "ציון" של האחים רוהלד ירושלם).
דף [2] ע"א: ב"ה. ע"פ דרישת רבים, החפצים לדעת את דבריו של כקמ"א הגאון שליט"א ע"ד המכללה העברית בירושלים בצורתם האמתית, הנני מוציא בזה, את מנאמו ואת תפלתו, בשעת פתיחת המכללה בנוסחתם הנכונה - כפי שנתפרסמו כבר בעתונות כאן, - בהוצאה מיוחדת.

צבי יהודה הכהן קוק

ג) גם אני הקטן מפקפק בעדותו של "הרב שאר-ישוב כהן", שרא"ז "נשא הספר בהליותו" של הרב קוק, ושהוא [הילד הקטן!] "זכה לשמוע אותו באזניו ממש"...

את ספרו של ידעאל מלצר לא ראיתי, אך הוא מצוטט פעמים בס' אשכולות תמר לדוד תמר (בעמ' 260, ובס"ע 312) כלהלן: נפגע עמוד השדרה של עם ישראל (בדרך עץ החיים, עמ' 490).

ואלו שמחה רז בספרו מלאכים כבני אדם (ירושלים תשנ"ד, ר"ע 430) כותב: ולאחר פטירת הרב, הספידו הרב מלצר, ובתוך הדברים אמר: "עם הסתלקותו של הרב - נשבר חוט השדרה של כלל ישראל".

נראה לי, שמקורו בס' שבחי הראי"ה (לחיים ליפשיץ וצבי קפלן, אלול תשל"ט), ס"ע שה: הגאון רא"ז, בהספרו על הרב ב"חורבת ר' יהודה החסיד", התבטא, כי עם הסתלקותו של הרב נשבר חוט השדרה של כלל ישראל [מפי הרב יוסף דוד חרל"פ].

ד) לא אוכל להעיד בזקנותי על מה שקראתי בילדותי, אך דומה אני כי בחגיגת הפתיחה (עברית ואנגלית) נדפס אותו הנוסח שבדברי הרב ובחזון הגאולה!

לואי הולמס

- ז -

[שאלת ר' דוד צבי הילמן]

בס"ד. ז"ך אלול ס"ד

התאריך

יטיב השי"ת הכתיבה והחתימה למע"כ מהרש"א שליט"א ולכא"ל שלום וברכה.

כתוב בהקדמת הביאור, בדברו על ר"ס גאון (ד"ה בתחלת), כי ישנה אומה [הנקראת ישמעאלית] אשר "עד היום הזה כל השרים והחכמים של האומה ההיא מדברים בשפת הערביים המפוארה, ובה חיברו כל ספרי הדת שלהם וכל התפלות וספרי החכמה כנודע". עכ"ל.

ולע"ד שקר העיד, ולא היתה בימיו נולא בימי אונקלוס ולא בימי הראב"ע הנז' לעיל מזה בדבריו] שום אומה שחכמיה ושריה דיברו וחיברו ספרים בשפת הערביים ושאר בני האומה הזאת בשפה אחרת.

לשון "כנודע" משמע, שכך היה מפורסם בימיו. ואודה מאד למר אם יגלה לי את שם המעין הנרפש שממנו שאב את השטות הזאת נאולי גם "כנודע" שקר הוא, ואינו אלא מסברת כרסו?]

ודע שבס' קובץ על הרמב"ם, הל' תעניות, רפ"ה, כתב, דברי מחותנו שהעתיק ל' בעל הביאור הנ"ל, בעילום שמו. וא"י אם לדונו לזכות שעשה כך שלא להזכיר שם הביאור מפני שהיה פסול אצלו או לדונו לחובה... גם יתכן שהעתיק מאותו מקור שלקח ממנו בעל הביאור.

בכפילת ברכה ובתודה מראש על תשובתו הרמתה

דוד צבי הילמן